ה: שבועות שתים פרק ראשון שבועות

מי לא עסקינן דמעייל בו'. ואם תאמר ומאי שנא דתני תולדה דהולאה משאר תולדות של אבות ועוד תימה דקתני סיפא הרי אלו מ' אבות מלאכות חסר אחת משמע דלא תני שום תולדה וי"ל דולאי המוציא מרשות לרשות עיקרה לא תנא אלא משום הולאה אלא דסיל הכנסה דרך קלרה ור"ת פי' משום דהולאה והכנסה גרועות הן והוי חידוש תנא לה להכנסה לחודה בהדה:

וקמפרש הכנסות **לאלתר.** ריב"ל לא גרים לאלתר דבלא לאלתר מוכח שפיר דלא מצינן לאסוחי כ' שהן ד' כפנים וכן בחוץ בלא הכנסות ומיהו לפי מאי דפרישית לעיל גרס ליה שפיר: **רבא** אמר רשויות קתני. פי' בקונ' בפ"ק דשבת (דף כ:) יציאות השבת שתים כלומר שתי רשויות רשות הרבים ורה"י ועל יחיסם יש לך ד' איסורים בפנים וד' בחוץ ולפירושו לא ה"ל למימרי וכ' שהן ארבע בחוץ אלא ושהן ד' בחוץ לכך מפרש ר"י דה"ק ברשויות שבת יש כ' חיובים שהן ד' בפנים וכ' חיובים שהן ד' בחוץ[ב]: **רבא** אמר. יש שמוחקים רב אשי בתירוצא דלעיל דתנא הכנסה הולאה קרי לה דהש"ס לא היה קובע דברי רבא אחר רב אשי דביום שמת רבא עולד רב אשי[ג] ואין למחקו בשביל כך דמילתא דרבא לא קאי לתרוצי קושיות ורבא לא בא אלא לישב דמתני' דקתני יציאות ולא קתני הוצאות דיציאות משמע מוצאות ומבואות דהיינו רשויות והש"ס קבעה כאן משום דבהכי מיתרצא פירכא דוהא יציאות קתני מדע דאי בא לאתרץ מי דוחקו לומר כן הא ע"כ תנא הכנסה הולאה קרי ליה מהכיא דהמוציא מרשות לרשות: **שנים** שהן ד' **בחרת** בו'. סדר לבוניתן אלא אמר לבן סיד

ההיכל וקרוס ביצה והיה ראלה לומר דכל למעלה משלא בכלל אלא ומאמר ועד אלא בכלל אמר ומסיד ועד אמר בכלל סיד ומקרוס ועד סיד בכלל קרוס והיה אתי שפיר הא דתנן במסכת נגעים (פ"ח משנה ד) ע"כ מראות דהרבה מראות נגעים יש אבל אין לחלקם לענין צירוף אלא לארבעה אבל קשה דהיכי פריך לקמן ויאמרו מקרוס ביצה ולמעלה טומא ומצטרף איך היינו מחלקים אותן לד' מראות הללו והאלך הייתי יודע סדר צירופן אם לא מנאם לכך ראלה דאין דרך הנגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרות בינתיים וכן פירש בקונטו' בסמוך וע"כ דאשיב במסכת נגעים תשיב פתיכי אי נגעי בתים ובגדים כדפי' בתמני' ומיהו אפשר שבכל אחד יש כמה מראות שיש שלנגים לבנים זה מזה וכולן מראה אלא וכן אמר לבן נקי בן יומו דמפרש לקמן לבן מצאר אחר והכל מראה אמר וכן סיד וקרוס אבל לעולם לא יבא הנגע כ"א בד' מראות הללו: **שאת** בצבר לבן. הש"ס מקצר ומדלג דר"מ דאמר ברים מסבת נגעים שאת בקרוס ביצה שניה לה כאמר לבן וראלה לאמר לבן דר"מ לא אייבי בנקי בן יומו כמו אבמים אלא אמר שאינו נקי ושחור מסיד דאין סברה לאשאת שהיא שחורה מכולן שתהיה תולדתה לבנה מתולדה דבהרת שהיא לבנה מכולן:

אם בן בהרת סיד מצטרף. תימה תקשה אמי ליה בהרת בהרת מצטרף דאי בהרי סיד איכא אמר דעדיף מסיד ואי בהרי אמר לאו מיגה הוא ובקונטרס פירש דבהרת ושאת שמצטרפים כדדרשינן בת"כ והיה מלמד שמצטרפים זה עם זה וקשה דא"כ תולדות אמי יצטרפו וע"ק דבירושלמי אומר רבי יוסי ב"ר בון והיו אין כתוב כאן אלא והיה מלמד שאין מצטרפות זה עם זה תני מזקיה לגבי נרעת אין כתוב כאן אלא לגבי מלמד שאין מצטרפות ומיהו הכיא גופה תימה דמייתי לה אהך דמסיק התם דמצטרפים וי"ע שם: **בהרת** סיד ההיכל מצטרף. וא"ת אמאי לא תקשה בפשיטות דמתני' דלא בר' עקיבא דבמתני' קתני שניה בסיד ההיכל משמע דמצטרפין סיד עם השלג אבל לא עם הלבן ולר"ע אבהרת מצטרפת עם הלבן ולא עם השלג שגבוה ממנו כ' מעלות וי"ל דה"פ אם נאמר מתני' ר"ע היא והא דקתני שניה לה בסיד ההיכל לא להצטרף עמהם אלא לומר שמולדה היא ולא מצטרף עם הלבן אע"פ שאין גבוה ממנו כ"א מעלה אחת ור' עקיבא דקתני זו למעלה מזו לא שיצטרף הסיד עם הלבן אלא לומר שלא יצטרף הסיד עם השלג אע"ג דמולדה היא הואיל וגבוה ממנו כ' מעלות א"כ טיהרת סיד ההיכל: **אי** הבי קרוס של ביצה נמי. פירוש אא"כ דמתניתין דלא בר' עקיבא אפיר והכ"ל משה מאייבר"א פירש אא"כ דר' עקיבא דקאמר זו למעלה מזו מודה נמי דאב ומולדה דידיה מצטרפין והא דקאמר זו למעלה מזו אתא לאוסופי דאפילו סיד ולבן או סיד וקרוס מצטרפין אף על גב דלאו בר מיניה הוא ומתניתין נמי דקתני ושניה לה כו' סבירא לה נמי זו למעלה מזו אלא דאתא לאשמועינן דאפי' שלג וסיד או לבן וקרוס שגבוהות זו מזו שתי מעלות מצטרפין הואיל ובר מיניה הוא אתי אפיר דכולהו מצטרפין אהדדי בר משלג שאין מצטרפין זה עם זה יחד אלא לדידך דפרכת א"כ טיהרת סיד ההיכל אם כן סבירא לך דלרבי עקיבא לעולם לא מצטרפין אלא אב ומולדה דידה שהיא גבוה מעלה אחת א"כ קרוס נמי תקשי לך:

אלא אם כן סבירא לך דלרבי עקיבא לא מצטרפין אלא אב ומולדה דידה שהיא גבוה מעלה אחת א"כ קרוס נמי תקשי לך:

אלא

מי לא עסקינן דמעייל בו'. ואם תאמר ומאי שנא דתני תולדה דהולאה משאר תולדות של אבות ועוד תימה דקתני סיפא הרי אלו מ' אבות מלאכות חסר אחת משמע דלא תני שום תולדה וי"ל דולאי המוציא מרשות לרשות עיקרה לא תנא אלא משום הולאה אלא דסיל הכנסה דרך קלרה ור"ת פי' משום דהולאה והכנסה גרועות הן והוי חידוש תנא לה להכנסה לחודה בהדה:

וקמפרש הכנסות **לאלתר.** ריב"ל לא גרים לאלתר דבלא לאלתר מוכח שפיר דלא מצינן לאסוחי כ' שהן ד' בפנים וכן בחוץ בלא הכנסות ומיהו לפי מאי דפרישית לעיל גרס ליה שפיר: **רבא** אמר רשויות קתני. פי' בקונ' בפ"ק דשבת (דף כ:) יציאות השבת שתים כלומר שתי רשויות רשות הרבים ורה"י ועל יחיסם יש לך ד' איסורים בפנים וד' בחוץ ולפירושו לא ה"ל למימרי וכ' שהן ד' בחוץ לכך מפרש ר"י דה"ק ברשויות שבת יש כ' חיובים שהן ד' בפנים וכ' חיובים שהן ד' בחוץ[ב]: **רבא** אמר. יש שמוחקים רב אשי בתירוצא דלעיל דתנא הכנסה הולאה קרי לה דהש"ס לא היה קובע דברי רבא אחר רב אשי דביום שמת רבא עולד רב אשי[ג] ואין למחקו בשביל כך דמילתא דרבא לא קאי לתרוצי קושיות ורבא לא בא אלא לישב דמתני' דקתני יציאות דיציאות משמע מוצאות ומבואות דהיינו רשויות והש"ס קבעה כאן משום דבהכי מיתרצא פירכא דוהא יציאות קתני מדע דאי בא לאתרץ מי דוחקו לומר כן הא ע"כ תנא הכנסה הולאה קרי לה מהכיא דהמוציא מרשות לרשות: **שנים** שהן ד' **בחרת** בו'. סדר לבוניתן אלא אמר לבן סיד

ההיכל וקרוס ביצה והיה ראלה לומר דכל למעלה משלא בכלל אלא ומאמר ועד אלא בכלל אמר ומסיד ועד אמר בכלל סיד ומקרוס ועד סיד בכלל קרוס והיה אתי שפיר הא דתנן במסכת נגעים (פ"ח משנה ד) ע"כ מראות דהרבה מראות נגעים יש אבל אין לחלקם לענין צירוף אלא לארבעה אבל קשה דהיכי פריך לקמן ויאמרו מקרוס ביצה ולמעלה טומא ומצטרף איך היינו מחלקים אותן לד' מראות הללו והאלך הייתי יודע סדר צירופן אם לא מנאם לכך ראלה דאין דרך הנגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרות בינתיים וכן פירש בקונטו' בסמוך וע"כ דאשיב במסכת נגעים תשיב פתיכי אי נגעי בתים ובגדים כדפי' בתמני' ומיהו אפשר שבכל אחד יש כמה מראות שיש שלנגים לבנים זה מזה וכולן מראה אלא וכן אמר לבן נקי בן יומו דמפרש לקמן לבן מצאר אחר והכל מראה אמר וכן סיד וקרוס אבל לעולם לא יבא הנגע כ"א בד' מראות הללו: **שאת** בצבר לבן. הש"ס מקצר ומדלג דר"מ דאמר ברים מסבת נגעים שאת בקרוס ביצה שניה לה כאמר לבן וראלה לאמר לבן דר"מ לא אייבי בנקי בן יומו כמו אבמים אלא אמר שאינו נקי ושחור מסיד דאין סברה לאשאת שהיא שחורה מכולן שתהיה תולדתה לבנה מתולדה דבהרת שהיא לבנה מכולן:

אם בן בהרת סיד מצטרף. תימה תקשה אמי ליה בהרת בהרת מצטרף דאי בהרי סיד איכא אמר דעדיף מסיד ואי בהרי אמר לאו מיגה הוא ובקונטרס פירש דבהרת ושאת שמצטרפים כדדרשינן בת"כ והיה מלמד שמצטרפים זה עם זה וקשה דא"כ תולדות אמי יצטרפו וע"ק דבירושלמי אומר רבי יוסי ב"ר בון והיו אין כתוב כאן אלא והיה מלמד שאין מצטרפות זה עם זה תני מזקיה לגבי נרעת אין כתוב כאן אלא לגבי מלמד שאין מצטרפות ומיהו הכיא גופה תימה דמייתי לה אהך דמסיק התם דמצטרפים וי"ע שם: **בהרת** סיד ההיכל מצטרף. וא"ת אמאי לא תקשה בפשיטות דמתני' דלא בר' עקיבא דבמתני' קתני שניה בסיד ההיכל משמע דמצטרפין סיד עם השלג אבל לא עם הלבן ולר"ע אבהרת מצטרפת עם הלבן ולא עם השלג שגבוה ממנו כ' מעלות וי"ל דה"פ אם נאמר מתני' ר"ע היא והא דקתני שניה לה בסיד ההיכל לא להצטרף עמהם אלא לומר שמולדה היא ולא מצטרף עם הלבן אע"פ שאין גבוה ממנו כ"א מעלה אחת ור' עקיבא דקתני זו למעלה מזו לא שיצטרף הסיד עם הלבן אלא לומר שלא יצטרף הסיד עם השלג אע"ג דמולדה היא הואיל וגבוה ממנו כ' מעלות א"כ טיהרת סיד ההיכל: **אי** הבי קרוס של ביצה נמי. פירוש אא"כ דמתניתין דלא בר' עקיבא אפיר והכ"ל משה מאייבר"א פירש אא"כ דר' עקיבא דקאמר זו למעלה מזו מודה נמי דאב ומולדה דידיה מצטרפין והא דקאמר זו למעלה מזו אתא לאוסופי דאפילו סיד וקרוס מצטרפין אף על גב דלאו בר מיניה הוא ומתניתין נמי דקתני ושניה לה כו' סבירא לה נמי זו למעלה מזו אלא דאתא לאשמועינן דאפי' שלג וסיד או לבן וקרוס שגבוהות זו מזו שתי מעלות מצטרפין הואיל ובר מיניה הוא אתי אפיר דכולהו מצטרפין אהדדי בר משלג שאין מצטרפין זה עם זה יחד אלא לדידך דפרכת א"כ טיהרת סיד ההיכל אם כן סבירא לך דלרבי עקיבא לעולם לא מצטרפין אלא אב ומולדה דידה שהיא גבוה מעלה אחת א"כ קרוס נמי תקשי לך:

אלא

[ב] דתנן המוציא מרשות לרשות חייב מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי וקא קרי ליה הוצאה ודלמא [ג] קא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים אם כן ניתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד וקא קרי לה הוצאה וטעמא מאי תנא כל עקירת חפץ ממקומו הוצאה קרי לה אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דקתני יציאות שבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ וקא מפרש הכנסה שמע מינה רבא אמר רשויות קתני רשויות שבת שתים: מראות נגעים שנים שהן ארבעה: [ד] תנן התם [ה] מראות נגעים שנים שהן ארבעה [ו] בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל [ז] שאת בצמר לבן שניה לה בקרום ביצה [ח] א"ר חנינא מאן תנא מראות נגעים דלא בר' עקיבא דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה מזו וזו למעלה מזו א"כ טיהרת סיד היכל מלצרף בהדי מאן דלצרפי' ליצרפיה בהדי בהרת איכא שאת דעדיפא מיניה ליצרפיה בהדי שאת לאו תולדה דידיה הוא אי הכי קרום ביצה נמי בהדי מאן דלצרפי' ליצרפיה בהדי שאת איכא סיד דעדיף מיניה ליצרפיה בהדי סיד לאו בר מיניה הוא

האי

דתנן. [ה] בענין אבות מלאכות המוציא מרשות לרשות: **מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי.** דעל כרחך קיימת לן נמי בהא דחייב וקרי ליה המוציא: **הוצאה קרי לה.** [ב] שמוציאה ממקומו: **מפני.** במסכת שבת [ג:] דייק דהכנסה קרי ליה דקאמר יציאות דשבת שתים וכו' ופירש הכנסה לאלתר דקתני התם [ב.] כיצד העני עומד בחוץ ונעל הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית דהיינו הכנסה: **תנן התם.** בתחלת מסכת נגעים: [ו] **שניים שהן ארבעה.** מראה לשון זכר הוא להכי תנן להו בלשון זכר כדכתיב (יחזקאל ח) מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וגו': **שניים.** כתוכין שאת ובהרת[ז] דספסת אינו שם נגע כדלקמן[ח] אלא לשון טפל לאחריו: **שהן ארבעה.** יש לך ארבעה להם כ' תולדות מרבויא דספסת כדלקמן[ט]: **בהרת עזה כשלגוכו'.** עזה לבנה ביותר ולקמן [ו:] מפרש מנא ליה: **שניה לה כסיד ההיכל.** דאע"ג דלמר לבן עזה לבנותיה מסיד על כרחך שאת שהוא אב קרוב אל לבנותיה של בהרת הוא אלא שגבוה ממנו מעט מתוך שאינו לבן כמוהו וכל דבר שחור נראה גבוה מן הלבן ולפיכך נקרא שאת. והשניות שנתרבו להם סיד וקרוס ביצה והסיד לבן מן הקרום ולמעה מן הקרום אינו נגע אלא בוהק וטהור הוא ושני מראות של תולדות הלבנה אבל הלבן [י] הגבוה אבל הגבוה הלבן סיד לבהרת וקרוס לשאת וריבה הכתוב את התולדות להצטרף עם אבותיהן[כ] לבגרים שהוא שיעור נגע: **מאן תנא מראות נגעים** גרסינן. ואלא גרסינן שנים שהן ארבעה דכולו עלמא הכי אית להו. אלא הכי קאמר מי שנה משנה זו בלשון אבות ותולדות דלא בר' עקיבא דאי בר' עקיבא כיון דאמר לקמן [ו.] מראות נגעים זו למעלה מזו [כא] נשנו כסדר מעלתן השלג והאמר והסיד והקרוס ואמרינן לקמן [שם] שבסדר משנתן הן מצטרפין זה לזה ואין אחד מצטרף לגבוה הימנו שתי מעלות אלא מעלה אחת: **אם כן.** דהוה שנתן בלשון אבות ותולדות: **עיברם.** מראה הסיד מהצטרף דמתניתין לסיד שניה לבהרת ולא תניא נמי שניה לשאת והרי אף משאת היא פחותה ש"מ סבירא ליה לתנא דלא בת מינה דשאת היא ולא מיצטרפא בהדה ומהשאת בהדי מאן נראה אי בהדי בהרת אביה הא איכא שאת שהיא כאמר דעדיפא מינה בלונן נמצאת בהרת למעלה מן הסיד שתי מעלות ור' עקיבא זו למעלה מזו כעי: **נצרפיה בהדי שאת.** שהוא מעלה אחת: **לאו תולדה דידיה[ג].** דהא אקלת לה מיניה ושויתיה מין בהרת ולר' עקיבא הכי איבעי לי' למיתנא בהרת עזה כשלג ושאת כאמר לבן ושניה לה סיד ההיכל וקרוס ביצה דעיקר למימר כולהו מינא דהדדי נינהו ובהרת ושאת מצטרפין ושאת וסיד נמצא לו צירוף לסיד והכי אמרינן בת"כ בבהרת ושאת דמצטרפי והיה מלמד דמצטרפין זה עם זה[ד] אבל השאת דמתלקת תולדה לו ותולדה לו סבירא לן שאין מצטרף כל אחד אלא עם אביו: **אי הכי.** דאית ליה לר"ע דלא מצטרפי לגבוה ממנו שתי מעלות: **קרוס של ביצה נמי.** אמאי לא קשיא לר"ע בהדי מאן נצרפיה אי בהדי שאת איכא סיד דעדיף מיניה הרי השאת גבוה שתי מעלות: **נצרפיה בהדי סיד.** לאו בר מיניה הוא [ה] שאינה תולדה לאב אחד. ומשנינן

[ב] שבת עג. [ג] נ"י ענ"ש דקא וכ"ה בפ"ח. [ג] נגעים פ"ח מ"א שבת כ.: [ד] שבת נד.. [ה] בדפו"י הגרסא נמצא. [ו] [ויקרא יג). [ז] [דף ו:]. [ח] [שם]. [ט] ל"ל והגבוה. [כ] [לקמן ו.]. [ל] ל"ל ושבט. [מ] [תו"ל תזריע פרשה ח]. [נ] ל"ל ליה. רש"ל. [ס] [עי' תוס' דשבת ב: ד"ה רשויות קתני]. [ע] [כלאיתא בקדושין עב:].

הגהות הב"ח

(ב) גמ' א"ל אמר רבא מאן תנא מראות נגעים: (ג) רש"י ד"ה הולאה וכו' שמוציאו: (ד) ד"ה ולאו תולדה דידיה הוא דהא וכו' בת"כ דבהרת ושאת דמצטרפי דבתיב והיה: (ה) ד"ה נצרפי' וכו' שאין שניהם תולדה לאב:

גליון הש"ם

גמ' תנן התם מראות נגעים. עי' בקונגרס מ' בתשובת הגרי ריטבא סי' כ"ה:

מוסף רש"י

המוציא מרשות לרשות. קתניב מנין אבות מלאכות בפרק בלל גדול (שבת ב:). מי לא עסקינן דקא מעייל בו'. דהא על כרחך אהכנסה נמי מייב כדקתני מתני' העני מייב וקתני המוציא (שם). מתניתין נמי דיקא. ההכנסה נמי קרי הולאה. דקתני יציאות. ועל כרחך לא מצית מפרש לה דיליאות לתוייהו קאמר, ומאי שהן תרגם מיוני ופטורי, דהא מפרש הכנסה ברישא. דקתני מילא פשט העני את ידו לפנים דהייני הכנסה וקתני לה כפירוש דיליאות, אלמא הכנסה נמי קרי לה הולאה (שם). רבא אמר. דקשיא לך לשנות דיליאה בין הכא בין התם רשויות קתני. רשויות שתים, רשות היחיד ורשות הרבים, שהן תרגם בפנים כמי כלומר ועל דיהון יש לך תרגם איסורין בפנים וכנגדן בחוץ, ותהן לחייב ותהן לפטור, והכא דשביעות מילתא לאחיאה כדאיתימא (שם).